

AJANKOHTAISTA:

TURUN YLIOPISTON FOLKLORISTIIKAN OPPIAINEESTA VUOSINA 1993–2003 VALMISTUNEIDEN TYÖHÖNSIJOITTUMINEN

Kirsi Hänninen

JOHDANNOKSI

Idea folkloristien työllistymiselvityksestä syntyi keväällä 2004 tutkinnonuudistuskeskustelujen myötä. Sekä henkilökuntaa että keskusteluissa mukana olleita jatko-opiskelijoita kiinnosti, mihin ja miten folkloristiikasta valmistuneet henkilöt ovat työllistyneet ja miten he arvioivat koulutuksen ja työelämän suhdetta. Tutkimuksen kohteeksi rajattiin Turun yliopistosta vuosina 1993–2003 folkloristiikka pääaineenaan valmistuneet 43 henkilöä, joista naisia on 36 ja miehiä seitsemän. Tutkimus toteutettiin postikyselynä syksyllä 2004, ja raportti valmistui kesällä 2005. Numeropalvelusta ja Väestörekisterikeskuksen osoitepalvelusta saatujen yhteystietojen perusteella kysely lähetettiin 39 henkilölle. Vastauksia saatiin 21 kappaletta, joten vastausprosentti oli 53,8 prosenttia. Vastaajista naisia oli 20 ja miehiä yksi.

Vastaajat edustavat folkloristiikan opiskelun eri vuosikymmeniä, sillä joukossa on 1980-, 1990- ja 2000-luvulla opiskelleita. Vastaajien keskimääräinen opiskeluaika, pois lukien välivuodet tai tauot, oli noin 6 vuotta 7 kuukautta. Yhdeksällä vastaajalla oli aiempi ammatillinen tai korkea-asteen tutkinto.

Opiskeluaikainen työskentely oli vastaajien keskuudessa yleistä. Seitsemäntoista vastaajaa oli tehnyt opiskeluaikana kokopäivätyötä. Opiskeluaikaista osa-aikatyötä oli tehnyt 12 vastaajaa. Alaan liittyvää kokopäivätyötä oli opiskeluaikanaan tehnyt 12 vastaajaa, ja alaan liittyvää osa-aikatyötä oli tehnyt kuusi vastaajaa. Sivuaineiden kirjo on laaja ja painottuu Humanistisen tiedekunnan aineisiin. Suosituimpia sivuaineita vastaajien keskuudessa olivat viestintään liittyvät aineet, uskontotiede, kansatiede ja kulttuurihistoria.

TYÖLLISTYMINEN

Merkittävimmäksi työllistymiseen vaikuttavaksi seikaksi nousi oman alan työkokemus, jonka ilmoitti tärkeimmäksi työllistymiseen vaikuttaneeksi seikaksi kahdeksan vastaajaa ja toiseksi tärkeimmäksi työllistymiseen vaikuttaneeksi seikaksi neljä vastaajaa. Toinen merkittävä seikka työllistymisen kannalta olivat erityisvalmiudet, kuten museotyön, viestinnän alan tai opetustyön valmiudet, sillä kolme vastaajaa ilmoitti ne tärkeimmäksi työllistymiseen vaikuttaneeksi seikaksi ja viisi vastaajaa toiseksi tärkeimmäksi työllistymiseen vaikuttaneeksi seikaksi. Kolme vastaajaa näki ATK-taidot toiseksi tärkeimpinä työllistämiseen vaikuttaneina taitoina, neljä vastaajaa arvioi yleisen kulttuurialan tuntemuksen ja opiskeluaikana luodut verkostot kolmanneksi tärkeimmiksi seikoiksi ja viisi vastaajaa ilmoitti hyvät kirjalliset taidot kolmanneksi tärkeimmäksi työllistymiseen vaikuttaneeksi seikaksi. Sen sijaan järjestökokemusta tai kansainvälistä kokemusta ei yksikään vastaaja merkinnyt työllistymiseen vaikuttaneeksi tekijäksi.

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, mitkä ovat työllistymisen kannalta hyödyllisiä sivuaineopintoja tai aineyhdistelmiä folkloristiikan pääaineopiskelijalle. Museologia (kahdeksan vastaajaa) ja viestintä tai tiedotusoppi (seitsemän vastaajaa) nähtiin hyödyllisiksi sivuaineiksi. Neljä vastaajaa mainitsi kasvatustieteen, kansatieteen ja historia-aineet hyödyllisiksi opinnoiksi. Yksittäisiä mainintoja saivat myös ATK, uskontotiede, suomen kieli, kunnallishallinto ja yhteiskuntatieteet, arkistonhoitajan tutkinto ja moniammatillisuuteen valmentavat aineyhdistelmät.

Valmistumishetkellä töissä oli kahdeksan vastaajaa: yksi koulutusta vastaavassa työssä ja seitsemän koulutusta vastaamattomassa työssä. Kolmetoista vastaajaa ilmoitti, ettei ollut valmistumishetkellä työssä eikä työtä ollut silloin tiedossa. Vain yksi vastaaja kertoi työllistyneensä koulutusta vastaavaan työhön heti valmistumisen jälkeen. Keskimäärin vastaajat työllistyivät koulutustaan vastaavaan työhön 9 kuukautta valmistumisensa jälkeen. Koulutusta vastaavan työpaikan saamista piti vaikeana 11 vastaajaa, helppona kaksi vastaajaa ja seitsemän vastaajaa arvioi, ettei osaa sanoa.

Viidentoista vastaajan kohdalla pystyttiin tarkastelemaan ensimmäistä valmistumisen jälkeistä työtä. Neljä heistä arveli työn vastanneen koulutusta hyvin (markkinointipäällikkö, assistentti, tutkija, opettaja), kuusi jossain määrin (tapahtumajärjestäjä, kuvallisen viestinnän lehtori, tiedottajaharjoittelija, kirjasto-työntekijä, tutkimusavustaja, toimistosihiteeri). Viisi vastaajaa arvioi, ettei ensimmäinen valmistumisen jälkeinen työ vastannut koulutusta lainkaan (keikkatyöläinen, vakuutussihteeri, keramiikkayrittäjä, myyjä, hoitoapulainen). Keskimääräinen ensimmäisen työn kesto oli 16 kuukautta.

TYÖKOKEMUS JA NYKYINEN TYÖ

Vastaamishetkellä vakituudessa kokopäivätyössä oli kuusi vastaajaa, määräaikaisessa kokopäivätyössä oli myös kuusi vastaajaa, osa-aikatyössä oli yksi vastaaja, samoin apurahatutkijana ja työllistettynä. Yrittäjänä toimi kaksi vastaajaa, äitiyslomalla oli kaksi vastaajaa ja työttömänä kaksi. Museot ovat tarjonneet kuusi työtä (viisi vastaajaa), oppilaitokset 16 (10 vastaajaa), kunta 15 (10 vastaajaa), säätiöt kolme (kaksi vastaajaa), yritykset 12 (viisi vastaajaa), oma yritys kaksi (kaksi vastaajaa), valtio yhden ja Suomen Akatemia yhden työsuhteen.

Vastaajien joukossa on muun muassa toimittaja, projektkoordinaattori, luetteloija, tutkija ja keraamikko. Erilaisissa ammateissa toimivia vastaajia yhdistävät hallinnon, tutkimuksen ja viestinnän tehtävät, jotka toistuvat työtehtävävastauksissa. Seuraavaan taulukkoon on koottu vastaajien ammatti-, tehtävä- tai virkanimike ja tärkeimmät työtehtävät kyselyajankohtana.

Vastausajankohdan työtä koskevaan kysymykseen vastanneiden 17 henkilön ammatti-, tehtävä tai virkanimikkeet sekä tärkeimmät työtehtävät

Ammatti-, tehtävä- tai virkanimike	Tärkein työtehtävä	Toiseksi tärkein työtehtävä	Kolmanneksi tärkein työtehtävä
Tutkimussihteeri	Taloushallinto	Viestintä	Raportointi, organisointi
Projektkoordinaattori	Hallinnointi	Raportointi	Verkostoyhteistyö
Toimittaja	STT:n avustaja	Aikakauslehtifreelancer	Elokvakriitikko
Kanslistin sijainen	Myyntilaskutus	Viestinnän avustavat tehtävät	
Toimitussihteeri	Julkaisujen toimittaminen ja valmistus	Kirjeenvaihto	Sihteerin työt
Luetteloija	Museoesineiden luettelointi	Suullisen perinteen tallennus koskien esineistöä	Valokuvaus
Assistentti	Tutkimus	Opintojen ohjaus	Tiedotus
Kirjastoamanuessi	Asiakaspalvelu	Luettelointi	Kokoelmien evaluointi
Projektitutkija	Tutkimus		
Apurahatutkija	Tutkimus	Kirjoittaminen	Opettaminen
Vakuutussihteeri	Sosiaalivakuutus käsittely		
Erityisluokanopettaja	Opettaminen	Suunnittelu	
Keraamikko (luontaishoitaja)	Keramiikan valmistaminen	Markkinointi, myynti	Luontaishoitot
Kirjastotoimenjohtaja	Kokoelmanhoito	Esimiestehtävät	Hallinto
Postituksen hoitaja	Postin ulkoinen ja sisäinen lähetyk	Asiakkaiden ja henkilökunnan opastus	
Luottamustehtävät	Opettaminen	Neuvottelut	
Työvalmentaja, maahanmuuttajien työllistämiprojekti	Neuvonta ja ohjaus	Työllistämispolkujen suunnittelu	Työnantajakontaktien solmiminen

Kahdeksan vastaajaa arvioi nykyisen työnsä vastaavan koulutustaan hyvin, viisi jossain määrin ja neljä arvioi, ettei työ vastaa koulutusta lainkaan. Neljällä vastaajalla seitsemästätoista kysymykseen vastanneesta oli useampi kuin yksi työ. Syiksi kerrottiin halu tehdä erilaisia töitä vapaasti, oma kiinnostus ja innokkuus.

Kyselyssä selvitettiin myös, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet siihen, että vastaaja on työssä, joka ei vastaa koulutusta hyvin. Se, että nykyinen työ on kiinnostavampi kuin koulutusalaan vastaava työ, oli merkittävin syy, sillä sen ilmoitti tärkeimmäksi syyksi kaksi ja toiseksi tärkeimmäksi syyksi kolme vastaajaa. Alan työtilanteen heikkoutta piti merkittävimpänä syynä kaksi vastaajaa, samoin muuta hankittua koulutusta. Kolme vastaajaa totesi, kolmanneksi merkittävintä syytä kysyttäessä, harrastuksen tai muun kiinnostuksen ohjanneen alalle.

Folkloristiikasta valmistuneiden keskimääräinen bruttopalkka kuukaudessa on 1928,80 euroa. Kahdeksan vastaajaa arvioi palkan olevan sopusoinnussa työtehtäviin nähden, kahdeksan katsoi palkan olevan liian pieni työtehtäviin nähden ja yksi ei osannut sanoa. Peräti kolmetoista vastaajaa oli sitä mieltä, että heidän palkkansa on liian pieni akateemiseen koulutukseen nähden. Neljä vastaajaa katsoi palkan olevan sopusoinnussa koulutuksen kanssa.

Suurimmaksi folkloristien työnantajaksi nousivat kyselyssä yliopisto tai korkeakoulu ja kunta tai kuntayhtymä. Kaksi vastaajaa ilmoitti työnantajakseen säätiön. Kysyttäessä vastaajien asemaa organisaatiossa painottuivat opetus- ja tutkimustehtävät.

TYÖTTÖMYYS

Viisitoista henkilöä vastasi kysymykseen työttömyyskuukausista, ja keskimäärin vastaajat ovat olleet valmistumisen jälkeen työttömänä yhdeksän kuukautta. Työttömyyden syistä merkittävimmiksi arvioitiin työkokemuksen puuttuminen sekä se, että koulutusta vastaavaa työtä ei ole löydetty. Merkitystä nähtiin olevan myös niillä seikoilla, että koulutus ei ole antanut riittäviä työelämävalmiuksia ja että asuinpaikkakunnalla ei ole tarjolla koulutusta vastaavaa työtä. Muiksi merkittäviksi työttömyyden syiksi ilmoitettiin puutteellinen verkostoituminen, huonot työmarkkinat ja lama, kotiäitiyden jälkeinen tilanne sekä alan määräaikaiset työsuhteet. Vähiten merkitystä katsottiin olevan niillä vaihtoehdoilla, että vastaaja ei ole halunnut toimia aktiivisesti työelämässä tai hän ei ole löytänyt itseään kiinnostavaa työtä tai työsuhteiden väliin on jäänyt työttömyysjaksoja.

KOULUTUS

Vastaajien mielestä folkloristiikan opinnoissa käsiteltiin sopivassa määrin laajat yleistiedot, alan teoreettinen tieto, alan menetelmien tuntemus, analyttinen ajattelu, kyky työskennellä itsenäisesti, kirjalliset kommunikointitaidot sekä suvaitsevaisuus.

Oppimiskykyä, ryhmätyötaitoja, suullisia kommunikointitaitoja ja oman toiminnan arviointia osa toivoisi huomioitavan enemmän, osan mielestä näitä käsitellään sopivasti. Eniten mielipiteitä jakavat taloudellisen ajattelun ja johtamistaitojen huomioiminen. Myös mukautumiskyvyn ja päättäväisyyden huomioiminen jakavat mielipiteitä, mutta suurin osa on sitä mieltä, että niitä käsitellään sopivasti. Vastajaat eivät nostaneet erityisesti esiin mitään seikkaa, jota ei tarvitse huomioida nykyisessä määrin. Tosin kolme vastaajaa mainitsi, että kirjallisia kommunikointitaitoja ja kykyä itsenäiseen työskentelyyn ei tarvitsisi huomioida nykyisessä määrin. Enemmän pitäisi puolestaan huomioida poikkitieteellistä ajattelua ja tietoa, suunnittelua ja organisointia, ongelmanratkaisukykyä, luovuutta, ajankäytön hallintaa, neuvottelutaitoja, vastuunottamista, päätöksentekoa sekä aloitteellisuutta.

LOPUKSI

Vastajien mielestä folkloristiikan koulutus on liian erillään työelämästä ja sen vaatimuksista, mutta koulutuksen nähtiin kuitenkin antavan laajan yleissivistyksen sekä valmiuksia toimia erilaisissa tehtävissä. Ilman työkokemusta työllistyminen arvioitiin vaikeaksi useassa lomakkeen kohdassa. Vastajaat toivoivat, että verkostoituminen, kontaktien luominen työnantajiin ja työelämävalmiudet otettaisiin enemmän huomioon opetuksessa. Täydennyskoulutus oli folkloristiikasta valmistuneiden keskuudessa yleistä, ja yleisimmät täydennyskoulutuksen alat olivat informaatiotutkimus tai kirjastotiede, ATK ja pedagogiikka.

Työllistymisraportti on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa:

<http://www.hum.utu.fi/folk/folktyoraportti.pdf>.

Kyselylomake löytyy osoitteesta: <http://www.hum.utu.fi/folk/folktyokysely.pdf>.

FM Kirsi Hänninen on folkloristiikan jatko-opiskelija Turun yliopistossa ja PhD opiskelija Yhdysvalloissa (Department of Comparative Studies, Ohio State University).